

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 288/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosť obce Č., zastúpenej advokátom Mgr. M. H., B., pre namietané porušenie základného práva na súkromie podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S/78/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obce Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. marca 2012 doručená sťažnosť obce Č., (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného

práva na súkromie podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S/78/2009.

Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že 2. júla 2009 sťažovateľka (ako žalobkyňa v 1. rade) spolu s ďalšími žalobcami (spolu aj „žalobcovia“) podali krajskému súdu žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Krajského stavebného úradu v Trnave (ďalej len „krajský stavebný úrad“) č. KSÚ-OSP-00419/2009/Gi z 3. júna 2009, ktorým tento rozhodol o využívaní územia na pozemku parc. č. 482/37, o rozlohe 186 378 m², v k. ú. Č., obec Č., „*Ťažba štrkopieskov – rozšírenie ťažobnej plochy*“, tak, ako to je zakreslené v situačnom výkrese č. 002 tvoriacom neoddeliteľnú súčasť tohto rozhodnutia. Žalobcovia v žalobe tvrdili, že krajský stavebný úrad s nimi nekonal ako s účastníkmi konania, hoci s nimi ako s účastníkmi konať mal, a preto žiadali, aby krajský súd uvedené rozhodnutie krajského stavebného úradu zrušil, aby odložil jeho vykonateľnosť a aby uložil krajskému stavebnému úradu doručiť uvedené rozhodnutie žalobcom.

Krajský súd listom z 19. októbra 2009 oznámil (v sťažnosti nie je konkrétne uvedené, komu, pozn.), že žiadosti o odklad vykonateľnosti rozhodnutia krajského stavebného úradu nevyhovuje.

Uznesením č. k. 14 S/78/2009-158 z 28. januára 2010 krajský súd konanie o uvedenej žalobe zastavil, pričom vo vzťahu k sťažovateľke uviedol: „... *v prípade žalobcu v 1. rade ide o správny orgán – vecne a miestne príslušný stavebný úrad prvého stupňa, ktorému bola v zmysle § 50 Správneho poriadku žalovaný ako správnym orgánom oprávneným rozhodnúť o odvolaní odňatá pre nečinnosť právomoc vo veci rozhodnúť. Prechodom právomoci sa inštančne nadriadený správny orgán sa žalovaný stal správnym*

orgánom príslušným vo veci rozhodnúť v prvom stupni... Vzhľadom na vyššie uvedené je žaloba podaná žalobcom v 1. rade žalobou podanou neoprávnenou osobou, a preto súd konanie voči žalobcovi v 1. rade zastavil pre nedostatok podmienok konania...“

Na základe odvolania žalobcov Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 3 Sžo 117/2010 z 21. októbra 2010 uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, čo odôvodnil tým, že na zastavenie konania neboli splnené podmienky, čím bola žalobcom odňatá možnosť konať pred súdom prvého stupňa. Podľa názoru najvyššieho súdu postavenie účastníka územného konania sťažovateľke vyplýva *«z ustanovenia § 34 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb., keď v dôsledku atrakcie podľa § 50 zákona č. 71/1967 Zb. prestala byť stavebným úradom príslušným na územné konanie v predmetnej veci“*, a teda *„sú splnené podmienky na postup podľa § 250b ods. 2 O. s. p.“*; *pokiaľ ide o ostatných žalobcov, „povinnosťou krajského súdu bude v ďalšom konaní zistiť, či... sa s nimi ako s účastníkmi územného konania malo konať.“*

Sťažovateľka uviedla, že rozhodnutie krajského stavebného úradu jej síce bolo doručené, avšak zmätočným spôsobom a s vyznačeným dátumom právoplatnosti 3. júna 2009, pričom už z tohto vyznačenia vyplýva, že krajský stavebný úrad s ňou nekonal ako s účastníčkou správneho konania.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že spis vrátane uznesenia najvyššieho súdu bol krajskému súdu doručený 2. novembra 2010. Podľa jej názoru, ku dňu vyhotovenia tejto sťažnosti (26. marca 2012) krajský súd *„nepostupoval v zmysle uvedeného právneho názoru najvyššieho súdu a nevydal rozhodnutie podľa § 250b ods. 2 OSP“*, čo znamená, že doba jeho nečinnosti tak predstavuje viac ako 16 mesiacov. V širšom chápaní sťažovateľka vníma prietahy už od podania žaloby krajskému súdu, čo je viac ako 32 mesiacov. Rozhodnutím najvyššieho súdu sa súdne konanie dostalo fakticky na začiatok. Týmto rozhodnutím *„bola vyriešená nielen otázka prípustnosti žaloby..., ale tiež otázka správnosti tvrdenia podľa § 250b ods. 2 OSP“*, no napriek tomu krajský súd nepostupoval vo veci v súlade s právnym názorom najvyššieho súdu. Sťažovateľka podala aj sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu, ktorý v liste sp. zn. Spr. 679/11 z 20. októbra 2011

uznal, že táto je dôvodná, avšak zároveň uviedol, že za súčasného stavu, keď je krajský súd nedostatočne personálne obsadený sudcami, nemôže vyvodit' žiadne opatrenia, ktorými by sa konanie urýchlilo a pokračovalo sa v ňom bez priet'ahov.

Na rozhodnutie krajského stavebného úradu, ktoré je územným rozhodnutím, nadväzovalo povoľovacie konanie – v danom prípade konanie o povolení zmeny č. 1 povoleného dobývania ložiska nevyhradeného nerastu (štrkopieskov) – a v súčasnosti už „stavebník“ disponuje aj povolením na jeho ťažbu. Začaté práce podľa povolenia je náročné, ak nie nemožné prerušiť či obmedziť z dôvodu, že územné rozhodnutie stratilo právoplatnosť, resp. ak sa ukáže, že právoplatnosť nikdy nenadobudlo. V súčasnosti poskytnutá súdna ochrana bude mať zrejme pre sťažovateľku iluzórnu povahu.

Podľa názoru sťažovateľky v predmetnom konaní pred krajským súdom dochádza k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zbytočnými priet'ahmi a nerešpektovaním právneho názoru najvyššieho súdu krajský súd porušil aj základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tým, že krajský súd sťažovateľke ako opomenutej účastníčke konania znemožnil reálny prístup k správne konaniu, porušil aj jej základné právo na inú právnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy. Kvôli odňatiu možnosti uplatniť práva účastníka v územnom (správnom) konaní a v dôsledku nečinnosti krajského súdu bolo porušené aj právo sťažovateľky na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy a právo na súkromie podľa čl. 16 ods. 1 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru, ktoré sťažovateľka ako právnická osoba odvodzuje „od primárneho nositeľa tohto práva, ktorým je ten-ktorý obyvateľ obce“.

V petite sťažnosti sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že „v dôsledku nečinnosti“ krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S/78/2009 boli porušené jej základné práva podľa čl. 16 ods. 1, čl. 44 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru, aby krajskému súdu prikázal

vo veci konať bez zbytočných prietáhov a zaplatiť sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 25 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť aj taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00). Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je tiež absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie základného práva na súkromie podľa čl. 16 ods. 1 ústavy, základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie (vrátane práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote) podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S/78/2009.

Podstata námietok sťažovateľky je založená na tvrdení, že v dôsledku nečinnosti krajského súdu v napadnutom konaní, ktoré začalo ešte 2. júla 2009, no najmä v období po rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžo 117/2010 z 21. októbra 2010 [ktorým zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 14 S/78/2009-158 z 28. januára 2010 o zastavení konania o žalobe sťažovateľky (aj ďalších žalobcov) o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu z dôvodu, že so sťažovateľkou sa nekonalo ako s účastníčkou správneho konania] dochádza k zbytočným priet'ahom, ako aj k tomu, že súdna ochrana má v jej prípade iluzórnu povahu. Ak by sa so sťažovateľkou od začiatku konalo ako s účastníčkou správneho konania, mohla sa ochrany svojich práv (resp. práv jej obyvateľ'ov) domáhať už v územnom konaní, čo je však v čase, keď správne konanie prešlo do inej fázy (povolenie

ťažby) oveľa náročnejšie. Krajský súd sa neriadil právnym názorom najvyššieho súdu a doteraz nerozhodol v zmysle § 250b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03).

Z judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že spôsobenie zbytočných prietahov v konaní súdom môže založiť porušenie základného práva účastníka súdneho konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy, ale neznamená spravidla odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 80/01). K porušeniu tohto základného práva zbytočnými prietahmi v súdnom konaní by však mohlo dôjsť v prípade, ak by postup všeobecného súdu v takomto konaní v dôsledku zbytočných prietahov viedol v konečnom dôsledku k zmareniu možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ochrany ktorých sa domáha (III. ÚS 49/04).

Zároveň je potrebné uviesť, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 35/01, III. ÚS 103/05).

V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhovel (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

Ústavný súd taktiež považuje za potrebné zdôrazniť, že judikatúra ústavného súdu v zhode s rozhodovaním Európskeho súdu pre ľudské práva považuje za primeranú dobu súdneho konania v rozsahu dvoch až troch rokov na jednom stupni podľa zložitosti veci.

Podľa § 250b ods. 2 OSP ak žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie správneho orgánu nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom konania malo konať, súd overí správnosť tohto tvrdenia a uloží správnomu orgánu doručiť tomuto účastníkovi správne rozhodnutie a podľa okolností odloží jeho vykonateľnosť. Týmto stanoviskom súdu je správny orgán viazaný. Po uskutočnenom doručení predloží správny orgán spisy súdu na rozhodnutie o žalobe. Ak sa v rámci správneho konania po vykonaní pokynu súdu na doručenie správneho rozhodnutia začne konanie o opravnom prostriedku, správny orgán o tom súd bez zbytočného odkladu upovedomí.

Podľa § 250b ods. 3 OSP súd postupuje podľa odseku 2, len ak od vydania rozhodnutia, ktoré nebolo žalobcovi doručené, neuplynula lehota troch rokov.

V súvislosti s nastolenou problematikou ústavný súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžp 100/2009 z 13. júla 2010, v ktorom vyslovil, že správny súd uloží správnomu orgánu doručiť jeho rozhodnutie žalobcovi, ktorý tvrdí, že rozhodnutie správneho orgánu mu nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom konania malo konať, len v prekluzívnej trojročnej lehote, ktorej začiatok sa viaže na deň vydania správneho rozhodnutia.

Ústavný súd zistil, že krajský súd uznesením č. k. 14 S/78/2009-311 z 26. apríla 2012 uložil krajskému stavebnému úradu povinnosť doručiť sťažovateľke jeho rozhodnutie č. KSÚ-OSP-00419/2009/Gi z 3. júna 2009, a to v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia, ktorú nadobudlo 2. mája 2012. Na tento účel krajský súd 10. mája 2012 zaslal spisový materiál krajskému stavebnému úradu.

Ako vyplýva z uvedeného, rozhodnutie správneho orgánu, ktorého doručenia podľa § 250b ods. 2 OSP sa sťažovateľka ako opomenutá účastníčka správneho konania domáhala, bolo vydané 3. júna 2009. V prekluzívnej trojročnej lehote bola krajskému súdu doručená žaloba sťažovateľky (2. júla 2009) a krajský súd o nej aj rozhodol (26. apríla 2012), pričom správnenému orgánu uložil povinnosť doručiť predmetné rozhodnutie sťažovateľke.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že celková dĺžka konania pred všeobecnými súdmi – takmer tri roky, z ktorej sa vec sedem mesiacov nachádzala na najvyššom súde, sama osebe nemá takú ústavne relevantnú intenzitu, aby bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, resp. v súvislosti s odopretím spravodlivosti sťažovateľke vysloviť porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S/78/2009. Vychádzajúc z konštantnej judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva možno dobu rozhodovania krajského súdu s prihliadnutím na konkrétne okolnosti tohto prípadu považovať za primeranú. Po splnení označenej povinnosti uloženej správnenému orgánu krajským súdom bude mať sťažovateľka možnosť zasiahnuť do príslušného správneho konania a domáhať sa aj ochrany svojich práv. Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľky vo vzťahu k označeným právam odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd hodnotí aj tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka (ako právnická osoba) namietala porušenie práva na súkromie podľa čl. 16 ods. 1 ústavy a podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, ktoré

odvodzovala od primárnych nositeľov týchto práv – obyvateľov obce. Sama sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že je jej známa judikatúra ústavného súdu, z ktorej vyplýva, že právnickým osobám prislúchajú len také práva, ktoré sú zlučiteľné s ich povahou právnickej osoby (II. ÚS 80/09), resp. že právnická osoba nie je subjektom označených práv (III. ÚS 100/08). V súlade s citovanou judikatúrou ústavný súd v tejto časti konštatuje svoju nepríslušnosť, pretože o základných právach, ktorých porušenie sťažovateľka v tejto časti namieta, rozhodujú orgány verejnej moci (v danom prípade správne orgány), a proti týmto rozhodnutiam možno podať opravný prostriedok na všeobecnom súde, čo aj sťažovateľka vykonala. Platí teda zásada subsidiarity v činnosti orgánov verejnej moci.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uvedených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júna 2012